

adviseurs in
ruimtelijke
ontwikkeling

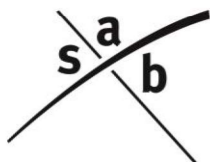
Quick scan natuur

Lathum, Kerkstraat 18A

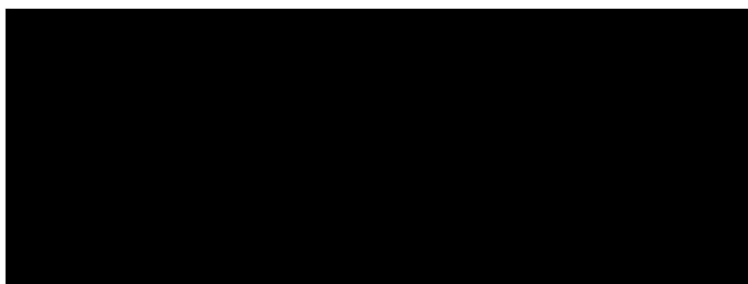
LandRaad Advies, Taxatie en Bemiddeling

Datum: 13 september 2017

Projectnummer: 170419

SAB
Postbus 479
6800 AL Arnhem
tel: 026 - 357 69 11
fax: 026 - 357 66 11

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
2	Wettelijk kader	6
2.1	Gebiedsbescherming	6
2.2	Soortenbescherming	8
2.3	Bescherming houtopstanden	10
3	Quick scan natuur	12
3.1	Onderzoeksmethode	12
3.2	Gebiedsbescherming	12
3.3	Soortenbescherming	15
3.4	Bescherming houtopstanden	21
4	Conclusie en advies	22
4.1	Gebiedsbescherming	22
4.2	Soortenbescherming	22
4.3	Bescherming houtopstanden	23
4.4	Vervolgstappen	23
	Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur	3

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op de Kerkstraat 18A bevindt zich een agrarische schuur en een vakantiebungalow. Men is voornemens om op deze locatie een nieuwbouwwoning te realiseren. Hiertoe wordt de bestaande bebouwing gesloopt.

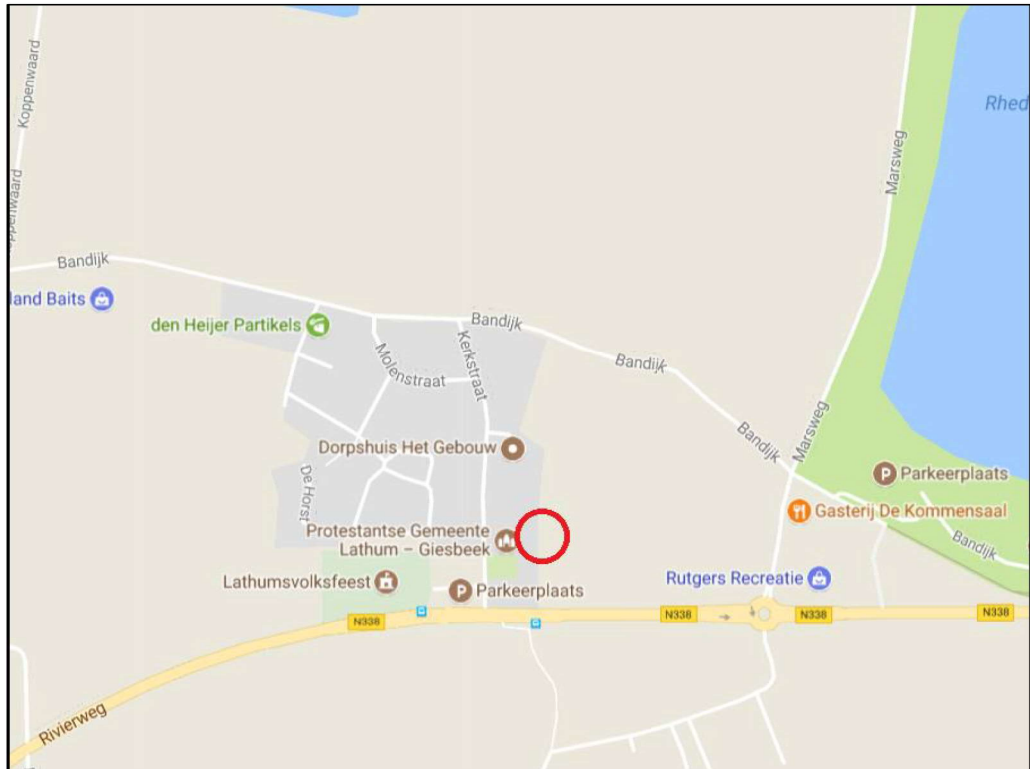
Voor de vaststelling van een nieuw bestemmingsplan is het noodzakelijk dat de haalbaarheid ervan wordt aangetoond. Er dient daarom vanuit de ecologie onderzocht te worden of met de ruimtelijke ontwikkelingen die het plan toestaat sprake is van overtreding van de geldende natuurwet- en regelgeving. Voorliggende rapportage zet door middel van een quick scan natuur uiteen of met de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk sprake kan zijn van het verstoren van beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en of nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is.

1.2 Plangebied

1.2.1 *Huidige situatie*

Het plangebied bevindt zich aan de rand van Lathum (gemeente Zevenaar, provincie Gelderland). De omgeving van Lathum kenmerkt zich door agrarische gronden en de ligging nabij de IJssel en de Lathumse Plas.

Het plangebied ligt aan de rand van de Lathumse kern, langs de grens met het buitengebied nabij de N338. De kern van Lathum ligt ten westen van het plangebied, hier zijn voornamelijk woonhuizen gelegen. In de overige windrichtingen liggen voornamelijk agrarische gronden en bedrijven. De Kerkstraat ligt ten westen van het plangebied. De ontsluiting naar het plangebied is echter aan de Rivierweg gelegen. Navolgende afbeeldingen geven de globale ligging van het plangebied weer.

Topografische kaart met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: Google Maps. Bewerking: SAB.

Luchtfoto met de globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: NDFF. Bewerking: SAB.

Op 5 september 2017 is een veldbezoek uitgevoerd. Het plangebied bestaat uit een oude agrarische schuur en een vakantiebungalow. Rondom de bebouwing is een tuin

en kruidenrijk grasland met ruigte aanwezig. Navolgende afbeeldingen geven een impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek.

Impressie van het plangebied ten tijde van het veldbezoek. Op de foto's zijn de schuur de vakantiebungalow en het omliggende kruidenrijke grasland verbeeld.

1.2.2 Toekomstige situatie

In de toekomstige situatie zal een nieuwbouwwoning in het plangebied zijn gerealiseerd. Hiertoe zal de bestaande agrarische schuur en bungalow worden afgebroken.

2 Wettelijk kader

De bescherming van natuur, zoals dat onderzocht wordt in voorliggende quick scan, is op te delen in gebiedsbescherming, soortenbescherming en de bescherming van houtopstanden. Bepaalde natuurgebieden worden beschermd door de Wet natuurbescherming en daarnaast is ook in provinciale verordeningen gebiedsbescherming vastgelegd, waaronder de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland. Ook de bescherming van plant- en diersoorten en de bescherming van houtopstanden is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.1 Gebiedsbescherming

2.1.1 Inleiding

Op grond van artikel 2.1 van de Wet natuurbescherming kunnen natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna, door de Minister worden aangewezen ter uitvoering van de Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijn, de zogeheten Natura 2000-gebieden. Ook kan de Minister op grond van deze wet in enkele specifieke gevallen bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Wet natuurbescherming draagt Gedeputeerde Staten daarnaast op, om in hun provincie te zorgen voor een landelijk ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland. De bescherming van dit natuurnetwerk wordt geregeld bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, genaamd bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Hieronder wordt een toelichting gegeven bij de verschillende vormen van gebiedsbescherming.

2.1.2 *Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden*

Voor alle Natura 2000-gebieden en bijzondere nationale natuurgebieden geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze gebieden. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor deze gebieden zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Wet natuurbescherming, buiten de zorgplicht, al voldoende instrumenten bevat om schadelijke handelingen in Natura 2000-gebieden te beperken. Deze zorgplicht is daarmee primair bedoeld om de eigen verantwoordelijkheid vast te leggen, die een ieder heeft voor een zorgvuldige omgang met de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden.

2.1.2.1 Natura 2000-gebieden

Bij de aanwijzing van een Natura 2000-gebied worden voor het gebied instandhoudingsdoelstellingen voor te beschermen soorten en/ of habitats vastgesteld. Conform artikel 2.7, lid 2 van de Wet natuurbescherming is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op deze instandhoudingsdoelstelling van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een significant verstoring effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Verder geldt dat een plan, dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten,

significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, door een bestuursorgaan pas vastgesteld kan worden indien een passende beoordeling is gemaakt (artikel 2.7 lid 1).

Voor een plan of een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling gemaakt te worden, van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen. Blijkt uit de passende beoordeling dat er geen aantasting plaatsvindt van de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied, dan kan het betreffende plan worden vastgesteld, of kan voor de projecten door Gedeputeerde Staten een vergunning worden verleend. In bepaalde gevallen kan, ondanks dat uit de passende beoordeling blijkt dat aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk is, een plan toch worden vastgesteld of kan een vergunning toch worden verleend. Er dient dan te worden voldaan aan de zogeheten ADC criteria. De ADC criteria houden in: i) dat er geen alternatieve oplossingen zijn, ii) dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en iii) dat de nodige compenserende maatregelen worden getroffen.

2.1.2.2 Bijzondere nationale natuurgebieden

In uitzonderlijke gevallen kan de Minister, op grond van artikel 2.11, bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen. De Minister kan dit doen voor een gebied dat is of wordt aangemeld als Habitatrichtlijngebied, maar nog niet definitief is aangewezen. Ook kan het voor een gebied dat nog geen onderdeel is van het Natura 2000-netwerk, maar waar compenserende maatregelen worden getroffen voor de realisatie van een project met significante gevolgen. Tot slot kan een gebied worden aangewezen in het geval dat dat noodzakelijk is in het kader van de Vogel- of Habitatrichtlijn, om een gunstige staat van instandhouding te realiseren. Ter bescherming van de bijzondere nationale natuurgebieden kan de Minister verschillende maatregelen nemen, waaronder toegangsbeperkingen tot het gebied, het gebruik maken van zijn of haar aan-schrijvingsbevoegdheid en het treffen van behoud- en herstelmaatregelen in het gebied.

2.1.3 *Natuurnetwerk Nederland*

Ter bescherming van vogelsoorten, van soorten van de Habitatrichtlijn en van rode lijstsoorten dienen provincies, op basis van artikel 1.12 van de Wet natuurbescherming, zorg te dragen voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, genaamd Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS). De bescherming van dit netwerk gebeurt bij provinciale verordening. Daarnaast kunnen provincies bij provinciale verordening andere gebieden met bijzondere natuurwaarden beschermen, zoals weidevogelgebieden of ganzenfoeragegebied.

Voor Natuurnetwerk Nederland geldt, op basis van het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening, dat ontwikkelingen niet mogen leiden tot een significante vermindering van de oppervlakte, kwaliteit of samenhang van de aanwezige natuur. Daarnaast mogen de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden niet significant worden beperkt

De provincie Gelderland spreekt niet van Natuurnetwerk Nederland maar van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO). Binnen het GNN en de GO staat de bescherming van de kernkwaliteiten centraal. De kernkwaliteiten bestaan uit bestaande natuurwaarden, uit nog te ontwikkelen potentiële waarden en omgevingscondities. Per saldo moet elke ontwikkeling in het GNN een verbetering van de betreffende kernkwaliteiten opleveren. In dat saldo zijn vergroting van de oppervlakte natuur en versterking van de ecologische samenhang belangrijke randvoorwaarden.

In een nieuw bestemmingsplan dat ligt binnen het GNN zijn geen nieuwe functies mogelijk, tenzij:

- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

De GO heeft een dubbeldoelstelling. Er is ruimte voor economische ontwikkeling in combinatie met versterking van de ecologische samenhang tussen inliggende en aangrenzende natuurgebieden. Beschermde weidevogelgebieden en ganzenfoerageergebieden liggen voornamelijk in de GO (en voor het overige deel in het GNN). Door de samenhang met de aangrenzende en inliggende natuur van het GNN herbergt de GO ook kenmerkende natuurwaarden. Bij ruimtelijke ingrepen in de GO wordt onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging, uitbreiding van bestaande (en reeds in de GO gelegen) bestemmingen en de schaal/omvang van de ingreep (en daarmee het effect op de kernkwaliteiten).

De provincie Gelderland vindt het verder van belang dat rustgebieden voor winterganzen geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in deze gebieden. De provincie wil in de beschermde weidevogelgebieden een landbouwpraktijk stimuleren en in stand houden die rekening houdt met weidevogels.

2.2 Soortenbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is geregeld in de Wet natuurbescherming.

2.2.1 Verboden en zorgplicht

Voor een aantal soorten is door middel van verboden een beschermingsregime opgenomen. Er is een apart beschermingsregime voor vogelrichtlijnsoorten (artikelen 3.1-3.4), voor habitatrichtlijnsoorten (artikelen 3.5-3.9) en voor andere soorten (artikelen 3.10 en 3.11).

Naast de beschermde plant- en diersoorten geldt op basis van artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming voor al de in het wild levende soorten ook een zorgplicht. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor deze soorten en hun directe leefomge-

ving. Dit houdt onder meer in dat men negatieve gevolgen voor aanwezige soorten zoveel mogelijk beperkt door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2.2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om van nature in Nederland in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen, het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van deze soorten te beschadigen of te vernielen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden deze soorten opzettelijk te storen wanneer dit van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort.

De verboden in de wet zorgen voor een goede bescherming van nesten van alle in het wild levende vogelsoorten tijdens het broedseizoen. Het vernielen van nesten is verboden en het verstoren van nesten is enkel toegestaan indien geen sprake is van een negatieve invloed op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoorten. Globaal loopt het broedseizoen van half maart tot half augustus, maar ook de nesten van broedende vogels buiten deze periode zijn beschermd. Daarnaast zijn van een aantal vogelsoorten de nesten jaarrond beschermd, dus ook als ze niet als broedlocatie worden gebruikt. Het betreft dan over het algemeen soorten die hun nest het gehele jaar als verblijfplaats gebruiken of soorten die niet in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

2.2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

Voor ruimtelijke ingrepen zijn de volgende verboden relevant: het is verboden om soorten van de Habitatrichtlijn en van de verdragen van Bonn en Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden, te vangen of te verstoren, om eieren opzettelijk te vernielen, om voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om planten van de Habitatrichtlijn en van het verdrag van Bern opzettelijk te onttelen of te vernielen.

2.2.1.3 Andere soorten

Naast de Vogelrichtlijnsoorten en de Habitatrichtlijnsoorten worden in de wet een aantal diersoorten en plantensoorten beschermd. Voor deze soorten zijn bij ruimtelijke ingrepen de volgende verboden relevant: het is verboden deze soorten opzettelijk te doden of te vangen, om de vaste voortplantings- of rustplaatsen te beschadigen en om de plantensoorten opzettelijk te onttelen of te vernielen.

2.2.2 **Opzetvereiste**

Bij veel van de hierboven genoemde verboden is er sprake van een opzetvereiste. Zo is het verboden om vogelnesten *opzettelijk* te beschadigen. In de wet wordt bij deze opzet uitgegaan van 'voorwaardelijke opzet'. Bij voorwaardelijke opzet is men zich bij het handelen bewust van de mogelijke negatieve consequenties, terwijl men de handeling toch uitvoert. Een voorbeeld van voorwaardelijke opzet is iemand die in het voorjaar een boom omzaagt en daarbij 'per ongeluk' een vogelnest beschadigt. De persoon had niet de opzet dit nest te beschadigen. Maar in de broedtijd van vogels is er wel een aanzienlijke kans dat er in een boom een vogel nestelt. Er kan daarom toch sprake zijn van opzettelijke beschadiging van het nest; voorwaardelijke opzet.

2.2.3 *Vrijstelling, gedragscodes en ontheffing*

Provinciale Staten kunnen in een verordening een vrijstelling verlenen van de bovenstaande verboden. De provincie Gelderland heeft besloten voor een aantal algemeen voorkomende zoogdiersoorten en amfibieën een vrijstelling te verlenen, voor handelingen die men verricht in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en voor handelingen in het kader van bestendig beheer en onderhoud. Het betreft de soorten aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, bunzing, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker.

Daarnaast zijn de in paragraaf 2.2.1 beschreven verboden niet van toepassing op handelingen die men uitvoert in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud, wanneer men die handelingen uitvoert conform een goedgekeurde gedragscode. Gedragscodes kunnen daarbij zowel gebruikt worden voor de omgang met de vogelrichtlijnsoorten, de habitatrichtlijnsoorten als de andere beschermde soorten. Wel geldt voor de vogelrichtlijnsoorten en de habitatrichtlijnsoorten de aanvullende eis dat de handelingen die men uitvoert een wettelijk belang dienen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gaat dan onder meer om handelingen in het belang van de volksgezondheid, openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna.

Tot slot kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat, onder bepaalde voorwaarde een ontheffing verlenen van de verboden. Ook hierbij geldt voor vogelrichtlijnsoorten en habitatrichtlijnsoorten dat aan de handelingen die men verricht een wettelijk belang van de Vogelrichtlijn respectievelijk de Habitatrichtlijn ten grondslag dient te liggen.

2.3 **Bescherming houtopstanden**

De bescherming van houtopstanden is geregeld in hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming. Het is verboden houtopstanden geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, zonder voorafgaande melding bij de provincie. Een houtopstand is hierbij gedefinieerd als een eenheid van bomen of struiken met een oppervlakte van ten minste 1.000 vierkante meter of een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat. De wet schrijft verder voor dat wanneer een houtopstand geheel of gedeeltelijk is geveld, de grond binnen drie jaar moet worden herbeplant.

Bovenstaande bescherming geldt niet voor alle houtopstanden. De regels zijn niet van toepassing op houtopstanden op erven of in tuinen, op fruitbomen, op windschermen om boomgaarden, op naaldbomen bedoeld om te dienen als kerstbomen, op kweekgoed, op bepaalde beplantingen van wilgen of populieren, op bepaalde beplantingen bedoeld voor de productie van houtige biomassa en op houtopstanden binnen de, bij besluit van de gemeenteraad, vastgelegde grenzen van de bebouwde kom. Ook voor het dunnen van een houtopstand gelden de regels niet.

De provincie kan regels stellen ten aanzien van de meldingsplicht en de plicht tot herbeplanting. Ook kan de provincie een ontheffing verlenen ten behoeve van herbeplan-

ting op andere grond. Verder kan de provincie ontheffing verlenen en kan de provincie bij verordening vrijstelling verlenen van zowel de meldingsplicht als de plicht tot herbeplanting.

3 Quick scan natuur

3.1 Onderzoeksmethode

De quick scan natuur is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB. Bij het opstellen van de quick scan natuur is gebruikgemaakt van de meest recente verspreidingsgegevens van soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Voor aanvullende visualisering van deze gegevens wordt gebruikgemaakt van relevante literatuur. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

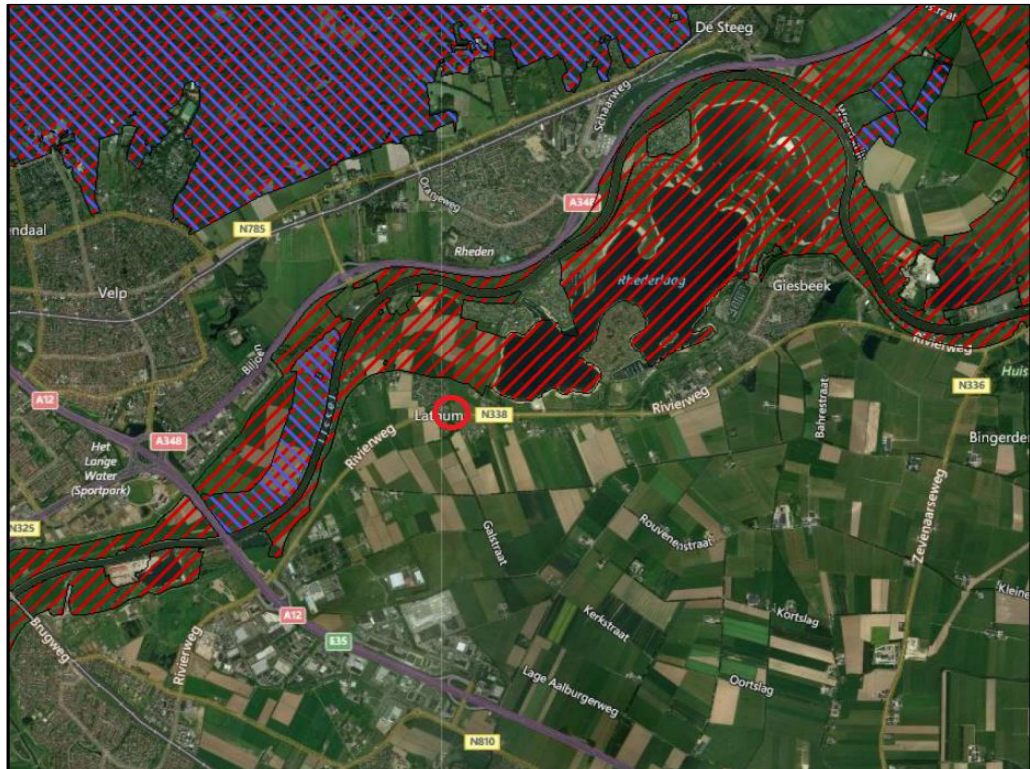
Op 5 september 2017 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en om de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 Gebiedsbescherming

3.2.1 *Wet natuurbescherming*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat in het kader van de Wet natuurbescherming is aangewezen (zie navolgende afbeelding). Wel liggen er Natura 2000-gebieden in de directe omgeving van het plangebied. Het Natura 2000-gebied Rijntakken ligt op slechts 200 meter ten noorden van het plangebied. Verder ten noorden ligt op ongeveer 2,7 kilometer Natura 2000-gebied Veluwe. Door de korte afstand tussen het plangebied en de noordelijk gelegen Rijntakken is het mogelijk dat bij de afbraak van de bestaande bebouwing en bij de bouw van de nieuwbouwwoning verstoringen ontstaan, zoals verstoring door licht, trilling en geluid. Echter, het is in dit geval niet te verwachten dat bij de geplande werkzaamheden lichtbronnen hoger dan 20 meter aanwezig zullen zijn. In dat geval reikt dergelijke verlichting niet verder dan 100 meter en bereikt hiermee het Natura 2000-gebied dus niet (Arcadis, 2014). Bij overige mogelijke storingsfactoren dient in ogenschouw genomen te worden dat hier maar om een kleine en tijdelijke verstoring gaat. Het slopen van de gebouwen zal de meeste verstoring veroorzaken, maar dit zal hoogstens enkele weken duren. Indien aangewezen vogel- en habitatrichtlijnsoorten hinder van de werkzaamheden ondervinden, is voor deze korte periode altijd alternatief leefgebied voorhanden in Rijntakken. Van vermesing of verzuring door stikstof uit de lucht is in dit geval ook geen sprake aangezien de ontwikkeling geen toename in het aantal woningen of verkeer inhoudt.

Met de beoogde ruimtelijke ontwikkeling zijn dan ook geen negatieve effecten te verwachten op de instandhoudingsdoelstellingen van omliggende Natura 2000-gebieden. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd) ten opzichte van Natura 2000-gebieden.
Bron: Natura 2000 Network Viewer. Bewerking: SAB.

3.2.2 **Natuurnetwerk Nederland**

Het plangebied ligt binnen een groot gebied dat is aangewezen als Groene Ontwikkelingszone. (zie navolgende afbeelding). In de Omgevingsverordening van Provincie Gelderland wordt gesteld dat kleinschalige ontwikkelingen binnen de GO mogelijk zijn mits de kernkwaliteiten van het betreffende gebied, in hun onderlinge samenhang, per saldo substantieel worden versterkt en mits deze versterking planologisch is verankerd in een bestemmingsplan.

In dit geval ligt het plangebied in deelgebied 21, De Liemers west. Een ontwikkelingsdoel van de Groene Ontwikkelingszone binnen dit deelgebied betreft het ontwikkelen van biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden. Met het plan wordt de bungalow gesloopt, die nu uitsteekt uit het bebouwde gebied van Lathum in het agrarisch gebied. De geplande nieuwe woning wordt op de plek van de nu aanwezige stal gebouwd. Al met al neemt hierdoor de openheid van het agrarisch gebied toe, omdat de bebouwing in de nieuwe situatie niet meer uitsteekt in het agrarisch landschap. Dit is positief voor weidevogels en ganzen (vogels van cultuurgronden). De weidevogels en ganzen ervaren in de nieuwe situatie minder verstoring dan in de huidige situatie. Er ontstaat hierdoor meer leefgebied voor deze soortgroep, voor voortplanting en het zoeken naar voedsel. Al met al wordt met de geplande ruimtelijke ontwikkeling een ontwikkelingsdoel voor het versterken van de kernkwaliteit in deelgebied De Liemers west verbeterd. Deze ruimtelijke ontwikkeling wordt planologisch verankerd in de ruimtelijke onderbouwing (SAB, 2017), die uiteindelijk verwerkt wordt in het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied. Daarmee is deze kleinschalige ontwikkeling vanuit de omgevingsverordening van de provincie Gelderland mogelijk.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van het Gelders natuurnetwerk en de Groene ontwikkelingszone. Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

Ook ligt het plangebied in een ganzenfoerageergebied (zie navolgende afbeelding). De provincie Gelderland vindt het van belang dat rustgebieden voor winterganzen geschikt blijven voor ganzen. De provincie stuurt daarom op het behoud van de openheid en de rust in deze gebieden. Met de geplande ruimtelijke ontwikkeling neemt de openheid van geschikt ganzenfoerageergebied toe. De nu aanwezige bungalow, die ver uitsteekt in het agrarisch gebied, wordt namelijk gesloopt. Met de bijbehorende sloop en nieuwbouw neemt de rust af, maar dit is van tijdelijke aard. Per saldo heeft de geplande ontwikkeling in ieder geval een gunstig effect voor ganzenfoerageergebied.

Globale ligging van het plangebied ten opzichte van rustgebieden voor winterganzen en weidevogelgebieden. Bron: Provincie Gelderland. Bewerking: SAB.

Het plangebied ligt verder niet in het GNN. Het dichtstbijzijnde gebied dat hiertoe is aangewezen ligt op ongeveer 550 meter ten noorden van het plangebied. Op ongeveer 2,1 kilometer ten oosten van het plangebied is een weidevogelgebied gelegen. Van negatieve effecten op de kernkwaliteiten en waarden van deze gebieden is met de geplande ruimtelijke ontwikkeling geen sprake.

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Vaatplanten

Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen beschermde vaatplanten in de directe omgeving van het plangebied voor. De tuin naast de bungalow is goed onderhouden en bevat enkel algemene soorten tuinbeplanting, bomen en stuikeken. In het kruidenrijke en verruigde grasland zijn soorten als paardenbloem, veldzuuring, braam, brandnetel, gewoon biggenkruid en kale jonker aangetroffen. Beschermde vaatplanten hebben zeer specifieke habitateisen en groeien voornamelijk op voedselarme en kalkrijke bodem. De soorten die in het plangebied zijn aangetroffen zijn echter kenmerkend voor een voedselrijke bodem. Beschermde vaatplanten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de bever, boommarter, das en otter in de omgeving van het plangebied voor.

Bevers zijn knaagdieren die leven in en nabij het water, waar ze hun voedsel zoeken en hun schuilplaatsen maken. Ze leven van allerlei soorten planten en eten vooral in de winter veel schors en twijgen, van wilg en populier. Als schuilplaats wordt een hol gegraven of een burcht van takken en modder gemaakt. Daarnaast gebruiken bevers regelmatig legers om de dag door te brengen. In het plangebied is voor de bever geen geschikt leefgebied aanwezig. De bever is daarom niet in het plangebied te verwachten.

De boommarter heeft een voorkeur voor oud (loof)bos, maar is ook in andere typen bos te vinden. Boommarters kiezen een rustplaats in boomholten, konijnen, vossen- of dassenhollen, tussen boomwortels of ander takkenbossen. Omdat in het plangebied geen bos aanwezig is, is niet te verwachten dat het plangebied deel uitmaakt van de functionele leefomgeving van de boommarter.

De das leeft in allerlei soorten biotopen en heeft een voorkeur voor een kleinschalig landschap, met akkers, bosjes, weiland en houtwallen. Dassen leven in burchten, die ze zelf graven en die vaak zijn gelegen in bosjes of houtwallen nabij gras- en akkerland. Het plangebied is in kleinschalig agrarisch landschap gelegen. Daarom is het plangebied op sporen van de das gecontroleerd. In het plangebied zijn echter geen signalen aangetroffen dat het deel uitmaakt van de leefomgeving van in de buurt levende dassen.

Otters zijn oeverbewoners die hun voedsel in het water zoeken. In Nederland leven otters in zoetwatergebieden met voldoende dekking, zoals langs rivieren, bij meren, in moerassen en langs kanalen. Ze rusten overdag in holten, holle bomen en dichte vegetatie langs de oever. In het plangebied zijn geen watergangen of oevers aanwezig. Omdat er geen geschikte leefomgeving voor de otter aanwezig is kan deze worden uitgesloten in het plangebied.

3.3.3 Vleermuizen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen de gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis in de buurt van het plangebied voor. Alle vleermuissoorten, alsmede hun verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en vliegroutes zijn strikt beschermd volgens de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals gewone dwergvleermuis en boombewonende soorten als rosse vleermuis en watervleermuis. Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruikmaken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen, etc.). Andere soorten als de rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, hollen en achter loshangend schors). De watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende vleermuissoorten

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. Zowel de schuur als de vakantiebungalow zijn op de aanwezigheid van kieren en gaten die vleermuizen een verblijfplaats kunnen bieden gecontroleerd.

De schuur heeft geen spouwruimte waar vleermuizen tussen kunnen kruipen. Ook in het dak en onder de dakrand zijn geen geschikte locaties voor vleermuizen aangetroffen. Doordat er enkele openingen in de voorzijde van de schuur zitten, zouden vleermuizen de binnenzijde van de schuur kunnen bereiken. De schuur is daarom ook van binnen gecontroleerd op geschikte locaties. Omdat er ook in de schuur geen plek is om weg te kruipen en er ook geen ontlasting van vleermuizen in de schuur is aangetroffen is niet te verwachten dat vleermuizen de schuur als verblijfplaats gebruiken. Ook de vakantiebungalow bevat geen spouwmuur en in het dak en onder de dakrand zijn geen geschikte locaties voor vleermuizen aangetroffen. Gebouwbewonende vleermuizen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Boombewonende vleermuissoorten

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangend schors. Bomen dienen hiervoor een minimale diameter van 30 centimeter te hebben. Zo hebben vleermuizen genoeg ruimte in de boom. Vanaf deze diameter maken spechten ook holen in bomen, waarvan vleermuizen gebruik kunnen maken. Ook moeten de bomen dermate oud zijn, dat holtes door rotting ontstaan. In het plangebied zijn enkele bomen aanwezig. Deze bomen zijn echter te klein om voor vleermuizen als verblijfplaats te dienen. De bomen tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op geschikte holtes en loszittend schors. Deze zijn niet aangetroffen. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Essentieel foerageergebied

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen leven van insecten. Zij foerageren daarom op plaatsen waar veel insecten aanwezig zijn. Voorbeelden van veel voorkomende foerageergebieden zijn openingen op kruinhoogte tussen bomen, boven water en in de luwte van dijken. Als een dergelijk foerageergebied van zeer groot belang is voor vleermuizen van een bepaalde verblijfplaats, kan gesproken worden van een essentieel foerageergebied. Als een dergelijk foerageergebied verloren zou gaan, zou de voedselvoorziening van deze vleermuizen verdwijnen, waardoor ze de verblijfplaats moeten verlaten. Het verdwijnen van het foerageergebied leidt zo tot het niet meer functioneren van de verblijfplaats. Dergelijk essentieel foerageergebied is strikt beschermd.

De tuin en het kruidenrijke grasland vormen voor vleermuizen geschikt foerageergebied. Het is daarom te verwachten dat enkele vleermuizen het gebied gebruiken om te foerageren. Het is echter niet te verwachten dat dit terrein in het plangebied essentieel foerageergebied betreft. Het plangebied ligt in het buitengebied en in de omgeving is veel vergelijkbaar gebied aanwezig. Er is daarom voldoende alternatief gebied aanwezig waar in de omgeving levende vleermuizen voedsel kunnen vinden.

Essentiële vliegroutes

Om zich van hun verblijfplaatsen naar hun foerageergebied te verplaatsen wordt door een aantal soorten steeds dezelfde lijnvormige elementen gebruikt. Bijvoorbeeld de gewone dwergvleermuis gebruikt vaak bomenrijen waaraan het zich kan oriënteren. Als een dergelijke route verdwijnt of onderbroken wordt, vervalt deze mogelijkheid om van verblijfplaats naar foerageergebied te komen. Vleermuizen moeten dan een alternatieve route zoeken. Als dit niet mogelijk is en als de vliegroute door veel vleermuizen wordt gebruikt, kan dit een groot negatief effect op de vleermuizenpopulatie in het gebied hebben. Daarom zijn dergelijke vliegroutes strikt beschermd. Van doorlopende lijnvormige structuren is in het plangebied geen sprake. Vliegroutes zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.4 Vogels

Vogelsoorten met niet jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied soorten met niet jaarrond beschermde nesten aangetroffen als boerenzwaluw en zwarte kraai. Deze en andere soorten kunnen mogelijk in het plangebied tot broeden komen.

Om te voorkomen dat bij de werkzaamheden eventueel aanwezige nesten van broedende vogels worden beschadigd, adviseren wij deze werkzaamheden buiten de broedperiode te starten. Als vogels op zoek gaan naar een geschikte broedlocatie en merken dat het plangebied en de directe omgeving te verstorend zijn, zullen ze een andere locatie zoeken. Daarnaast kan ook in de broedperiode gestart worden met de werkzaamheden. Dan dient aantoonbaar te worden vastgesteld door een expert op het gebied van vogels dat met de ruimtelijke ontwikkeling geen nesten vernield worden en dat er geen verstoring optreedt die van wezenlijke invloed is op de gunstige staat van instandhouding van een vogelsoort. De broedperiode van vogels loopt globaal van half maart tot half augustus, maar de nesten van vogels die buiten deze periode broeden zijn ook beschermd.

Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen er soorten met jaarrond beschermde nesten in de buurt van het plangebied voor. Het betreft de boomvalk, buizerd, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, roek, en steenuil. Hieronder wordt in meer detail beschreven of en in welke mate het gebied geschikt kan zijn voor betreffende soorten.

Huismussen broeden in kieren en spleten van bebouwing en tevens vaak onder (ronde) dakpannen. Een geschikte leefomgeving van de huismus bestaat uit een combinatie van een geschikte nestgelegenheid, voedsel, drinkwater en voldoende dekking in de vorm van stekelige of groenblijvende struiken. Voornamelijk plekken waar bebouwing wordt afgewisseld met groenvoorzieningen herbergen hoge dichtheden aan huismussen.

De schuur en de bungalow zijn gecontroleerd op mogelijke nestlocaties van de huismus. De bungalow biedt onder de dakpannen voor huismus geen ruimte om te nestelen ook zijn er geen andere openingen in het gebouw aanwezig. Ook de dakpannen op het dak van de schuur bieden voor de huismus geen ruimte. Wel zitten er in enkele kieren in voorzijde van het gebouw die toegang tot de schuur kunnen

bieden. De meeste van deze kieren zijn met netten afgesloten om vogels de toegang tot het pand te ontfeggen. Er zijn nog enkele kieren aanwezig waardoor er toch vogels het pand in kunnen. De schuur is daarom van binnen onderzocht op nestmogelijkheden voor de huismus. De balken en nokken van het dak zijn echter uitgerust met een pinnensysteem om nestelen door vogels te verhinderen. Daarmee is er geen mogelijkheid tot nestelen in het gebouw. Ook zijn er geen huismussen in het plangebied aangetroffen. Huismussen zijn zeer honkvast en blijven altijd in de directe omgeving van hun nestlocaties. Het feit dat de soort niet is aangetroffen versterkt de indicatie dat er geen huismussen in het plangebied aanwezig zijn. Het is daarom niet te verwachten dat het plangebied deel uitmaakt van de functionele leefomgeving van de huismus. Een nader onderzoek naar de huismus wordt om die reden niet noodzakelijk geacht.

Gierzwaluwen broeden in Nederland in stedelijk gebied. Ze broeden in kolonies, onder daken en in gebouwen. Veel gebruikte nestlocaties zijn onder scheefliggende of kapotte dakpannen, onder nokpannen, in gaten en kieren onder de dakrand en bij dakkapellen, daar waar het zink overloopt van de dakkapel naar de dakpannen. Daarnaast worden soms kunstmatige nestkasten of nestpannen, gaten in muren, gaten achter regenpijpen of ventilatieschatten als broedlocatie gebruikt. Nestlocaties dienen een vrije uitvliegroute op minimaal enkele meters boven de grond te hebben. Daken dienen verder minimaal een hellingshoek van 45 graden te hebben om als nestlocatie geschikt te zijn. In beide gebouwen is onder de dakpannen geen ruimte voor de gierzwaluw om te nestelen. Ook andere geschikte kieren zijn niet in de gebouwen aangetroffen. Nestlocaties van de gierzwaluw zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

De kerkuil komt voor in cultuurland met gras- en bouw landen die begrensd worden door kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Kerkuilen broeden vooral in de hoge, donkere en tochtvrije delen van boerenschuren, kerken, kastelen en torens en bij hoge uitzondering in een holle boom. Tegenwoordig broedt 90 procent van de gevallen in een speciale nestkast. De kerkuil is zeer honkvast en blijft zijn hele leven in de buurt van zijn gekozen leefgebied. De broedlocaties is vaak een andere als de winterverblijfplek.

De steenuil is een honkvaste soort die het gehele jaar in een klein territorium van enkele honderden meters verblijft. De soort komt gebruikelijk voor op erven van burgerwoningen, bij boerderijen in agrarisch cultuurlandschap en aan dorpsranden. Nesten worden in boomholten, nestkasten of nauwe ruimten in gebouwen gemaakt. Ook nesten van de steenuil worden het gehele jaar ook als verblijfplaats gebruikt.

Doordat in de boerenschuur een pinnensysteem in de nok van het dak is aangebracht zijn er voor de kerkuil en de steenuil geen mogelijkheid om de schuur als verblijfolocatie te gebruiken. Ook zijn er geen nauwe ruimtes in de schuur aanwezig. Zowel de kerkuil als de steenuil zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

Andere soorten met jaarrond beschermde nesten, broeden in hoge bomen in bos of boomgroepen (buiserd, roek en havik), in oude nesten van kraaien, buizerds en eksters in boomgroepen (boomvalk) of op speciale nestpalen (ooievaar). Deze elemen-

ten zijn niet in het plangebied aanwezig, nesten van deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn daarom niet in het plangebied te verwachten.

3.3.5 Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens van de NDFF komen er geen reptielen in de buurt van het plangebied voor.

Reptielen komen voornamelijk voor in overgangsvegetaties van bijvoorbeeld bos naar heide. Een dergelijk leefgebied is in het plangebied niet aanwezig. Ringslangen zijn de enige in Nederland levende reptielen die ook in een meer stedelijke omgeving is te vinden. Ringslangen komen voor in de buurt van water op verhoogde terreinen zoals dijken, spoorbanen of struwelen. Belangrijk hierbij is de aanwezigheid van natuurlijke oevers met open plekken en ruigte zodat deze zowel zongelegenheden als schuilplaatsen bieden. Dergelijk habitat is niet in het plangebied aanwezig, deze soort is derhalve niet in het plangebied te verwachten.

3.3.6 Amfibieën

Volgens de verspreidingsgegevens van NDFF komen de kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad in de omgeving van het plangebied voor.

De kamsalamander komt voor in kleinschalige landschappen met bossen, heggen en struwelen. Het voorplantingsbiotoop (vanaf half maart) bestaat uit matig voedselrijke tot voedselrijke stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. De poel mag niet geheel beschaduwd zijn en moet permanent water bevatten. De soort heeft een leefgebied in een straal van 300 tot 500 meter rond het voortplantingswater en overwintert tussen november en februari op vorstvrije locaties onder stenen, takenstapels of steenhopen. In het plangebied is geen voor de kamsalamander geschikt habitat aanwezig. De soort is daarom niet in het plangebied te verwachten.

De poelkikker leeft rond onbeschaduwde vennen, poelen en watergangen in hoogveenengebieden en in uiterwaarden. De soort is kritisch wat betreft de waterkwaliteit dat voedselarm en schoon moet zijn. De dieren kunnen grote afstanden afleggen en kunnen op grote afstanden van het water worden gevonden. De poelkikker overwintert op het land waar hij zichzelf ingraaft of gebruik maakt van muizenholletjes, houtstronken of stenen. De overwinteringsplaatsen liggen afhankelijk van het landschapstype binnen de 100 à 200 meter van het water. In het plangebied is geen voor poelkikker geschikt habitat aanwezig. De soort is daarom niet in het plangebied te verwachten.

De rugstreeppad is een bewoner van zandige terreinen met een hoge dynamiek zoals duinen, uiterwaarden, opgespoten terreinen, heidevelden en akkers. Deze soort is een echte pionier die zich ingraaft in kaal braakliggend terrein en haar eitjes legt in ondiepe kale poeltjes en plassen, maar ook slotjes en vennen kunnen geschikt leefgebied zijn. De rugstreeppad is veelvuldig in de omgeving van het plangebied aanwezig. Op het moment is het niet waarschijnlijk dat de rugstreeppad in het plangebied voorkomt omdat zanderig terrein en ondiepe poelen ontbreken. Als het plangebied in een later stadium echter uit braakliggend terrein zal bestaan, is het niet onmogelijk dat de soort zich in het plangebied zal vestigen. Aangeraden wordt om ondiepe poelen zo snel

mogelijk te dempen en het terrein zo kort mogelijk braak te laten liggen. Hiermee kan vestiging van de rugstreeppad worden voorkomen. Eventueel kan er een amfibie-scherp worden geplaatst om migratie van rugstreeppadden tot het terrein te verhinderen.

3.3.7 Vissen

In het plangebied zijn geen permanent watervoerende elementen aanwezig. De aanwezigheid van strikt beschermde vissen in het plangebied is daarmee uitgesloten.

3.3.8 Insecten en andere ongewervelden

Beschermde insectensoorten en andere beschermde ongewervelden eisen een zeer specifiek habitat. Deze soorten komen in stabiele habitattypen voor zoals heiden en venen. In het betreffende plangebied is geen sprake van een dergelijke stabiele leefomgeving en de juiste leefomstandigheden voor dergelijke soorten. Beschermde insecten en andere ongewervelden zijn daarom niet te verwachten in het plangebied.

3.4 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop het beschermingsregime van de Wet natuurbescherming van toepassing is want de bomen en struiken die worden geveld zijn onderdeel van een eenheid bomen en struiken waarvan de oppervlakte niet groter is dan duizend vierkante meter.

4 Conclusie en advies

In deze quick scan is onderzocht of er beschermde natuurwaarden, volgens de nu geldende natuurwet- en regelgeving, aan- of afwezig zijn in het plangebied. Ook is nagegaan of de ruimtelijke ontwikkeling die mogelijk wordt gemaakt, mogelijk negatieve effecten kan hebben op beschermde natuur buiten het plangebied.

4.1 Gebiedsbescherming

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat Natura 2000-gebied Rijntakken in de buurt van het plangebied ligt. Het is echter op voorhand uit te sluiten dat de werkzaamheden in het plangebied geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van dit Natura 2000-gebied zullen hebben. Nader onderzoek is dan ook niet noodzakelijk.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat het plangebied in een Groene Ontwikkelingszone en in rustgebied voor winterganzen ligt. Met de geplande ruimtelijke ontwikkeling neemt de openheid van het agrarisch gebied toe. Hierdoor wordt het ontwikkelingsdoel 'ontwikkeling biotopen voor vogels van bossen, moerassen en cultuurgronden' per saldo substantieel versterkt. Daarnaast is de toename in openheid positief voor het ganzenfoerageergebied. Al met al is het plan haalbaar in het licht van het aspect natuur in de omgevingsverordening van de provincie Gelderland. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

4.2 Soortenbescherming

4.2.1 *Advies omgang rugstreeppad*

Volgens de verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna komen de beschermde soorten als bever, boommarter, das, otter, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad, verschillende vleermuizen en enkele vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten in de omgeving van het plangebied voor. Uit het uitgevoerde veldbezoek in het plangebied is duidelijk geworden dat essentiële elementen (zoals verblijf- of nestplaatsen) niet aanwezig zijn. Door de afwezigheid van geschikte locaties en/of habitatkenmerken kunnen deze beschermde soorten worden uitgesloten in het plangebied. Nader onderzoek naar de aan- of afwezigheid van deze soorten is daarom niet noodzakelijk. In verband met mogelijke kolonisatie van het plangebied door de rugstreeppad wordt aangeraden wordt om ondiepe poelen zo snel mogelijk te dempen en het terrein zo kort mogelijk braak te laten liggen. Eventueel kan een amfibiescherm worden geplaatst. Hiermee kan vestiging van de rugstreeppad worden voorkomen.

4.2.2 *Broedperiode*

Van alle van nature in Nederland in het wild levende vogels mag het nest tijdens het broeden (van start van nestbouw tot en met het uitvliegen van de jongen) niet worden beschadigd of vernield. De periode waarin de meeste vogelsoorten broeden, loopt globaal van half maart tot half augustus, maar ook broedgevallen buiten deze periode zijn gewoon beschermd.

Uit voorliggend onderzoek blijkt dat in en direct rond het plangebied vogels kunnen gaan broeden. Wij adviseren daarom om de geplande ruimtelijke ontwikkeling buiten de broedperiode te starten. Op deze manier worden geen in gebruik zijnde nesten beschadigd of vernield. Ook zullen vogels in en direct rond het plangebied geen nest bouwen, omdat te veel verstoring aanwezig is.

Indien de werkzaamheden echt in de broedperiode gestart moeten worden, is nader onderzoek naar broedende vogels noodzakelijk. Kort voor de start van de werkzaamheden dient dan door een ecoloog met kennis van vogels door middel van één veldbezoek onderzocht te worden of broedende vogels in en direct rond het plangebied aanwezig zijn. Als deze niet aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden starten. Als wel een broedende vogel aanwezig is, mogen de werkzaamheden niet starten. Er dient dan met een ecoloog met kennis van vogels naar een oplossing gezocht te worden.

4.2.3 Zorgplicht

Iedereen neemt voldoende zorg in acht voor alle natuur en in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving. Dit houdt in elk geval in dat iedereen die weet dat hij schade aan natuur gaat veroorzaken door een bepaalde handeling, hij deze handeling daarom niet uitvoert, of maatregelen neemt om schade aan de natuur door de handeling zoveel mogelijk te voorkomen. Probeer bijvoorbeeld bij de ruimtelijke ingreep zoveel mogelijk bomen, struiken en overig groen te behouden. Werken buiten de winterperiode voorkomt dat dieren die in winterrust zijn verstoord of gedood worden.

4.3 Bescherming houtopstanden

Bij deze ruimtelijke ontwikkeling wordt geen houtopstand geveld waarop de regels van de Wet natuurbescherming van toepassing zijn. De bescherming van houtopstanden vormt dan ook geen beperking voor de beoogde ruimtelijke ontwikkeling.

4.4 Vervolgstappen

- Houd rekening met mogelijke vestiging van de rugstreeppad
- Houd rekening met broedende vogels
- Houd rekening met de zorgplicht

Bijlage 1: Geraadpleegde literatuur

Arcadis, 2014. Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken, Provincie Gelderland. Arcadis.

Lenders, A., Marijnissen, C., Felix, R. 1993. Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld, stichting RAVON, Nijmegen.

Netwerk Groene Bureaus, Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017.

Ministerie EZLI. 2012. Memorie van toelichting bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk.

Ministerie EZ. 2015. Memorie van antwoord bij Wet natuurbescherming. Kamerstuk Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Van der Meijden, R. 2005. Heukels' Flora van Nederland, Wolters Noordhoff, Groningen/Houten.

Van Diepenbeek, A. 1999. Veldgids Diersporen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Van Uchelen, E. 2006. Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen, KNNV Uitgeverij, Utrecht.

www.gelderland.nl

www.ndff.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl

www.stowa.nl

www.synbiosys.alterra.nl

www.telmee.nl

www.vogelbescherming.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.aerius.nl